

Telegraful Român

Organ național-bisericesc — Intemeiat în 1858 de Mitropolitul Andreu Șaguna
APARE SAPTAMANAL

Abonamentul:
Un an 500 Lei. — Șase luni 250 Lei. — Trei luni 125 Lei. — Pentru străinătate un an 900 Lei. — Pentru America 8 Dolari.

Articole și corespondențe
se adresează **Redacției** Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză. — Articole nepublicate nu se înapoiază,

Prețul inserțiunilor
un șir petiț 6 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile
se adresează **Administrației** ziarului Telegraful Român, Sibiu, strada Mitropoliei Nr. 45

Munca în lumina Bibliei

Adversarii cei mai hotărâți ai creștinismului, ideologii și agenții comuniști, ca să aducă cât mai multe dovezi compromițătoare la adresa doctrinei creștine, afirmă, între altele, că munca, după Biblie, este un blestem.

În propaganda lor ateistă printre muncitori nu se sfiesc să spună, că biserica în loc să laude munca, o ponegrește. Că adevărat, primii oameni au fost scoși din rai și pedepsiți cu blestemul muncii. Despre Mântuitorul mărturisesc că a fost contra muncii și a îndemnat pe oameni să nu lucreze, să trăiască pe nemuncite, ca paserile cerului și crinii câmpului.

Toate aceste aberații, pe lângă o largă publicistică, își află expresia în felurite obiecte și inscripții așezate în muzeele antireligioase ale U. R. S. S., ca vizitatorii lor să le poată aprecia și să tragă din ele concluziile dorite de autorii și patronii lor.

Evident, pentru a răspunde unor astfel de agenți și ideologi ateți, nu se poate decât să luăm *Biblia* în mână, să o cetim și să vedem dacă spiritul și litera ei este contra, sau pentru muncă; să ne convingem dacă, după Scripturile sfinte ale creștinismului, munca este un blestem, o pedeapsă, sau e altceva, — ceea ce de bună seamă nu se poate cere unor oameni cari nu cetesc Biblia, sau dacă o frunzăresc, apoi se grăbesc să scoată din ea concluzii ce nu rezistă în fața adevărului.

Poate un cetitor atent al Bibliei să afirme că munca este osândită de sfânta Scriptură? În întregirea ei

este Biblia un cod care vrea să întunece, sau să lumineze viața omenescă?

Să trecem la prezentarea câtorva texte și fapte biblice, din care să putem trași concluziile cuvenite.

În primul capitol din Biblie se scrie, că Dumnezeu, după ce a făcut prima păreche de oameni, i-a așezat în raiul fericii și i-a binecuvântat grăindu-le: *Creșteți și vă înmulțiți, umpleți pământul și stăpâniți-l* (Facerea 1, 28). Se poate stăpâni pământul fără muncă? Hotărât că nu! Deci munca, la origine, este din rai; e binecuvântare dumnezeiască și lege cerească, — nu osândă, nici pedeapsă, nici blestem.

Mai târziu, este adevărat, găsim și cuvinte de osândă la adresa *lucrătorului* (Fac. 3, 17—19), dar ele sânt o consecință a căderii omului din grația lui Dumnezeu. Omul prin neascultare s'a nefericit singur. Dar de aci nu urmează că munca e pedeapsă sau blestem dela Dumnezeu. Nu! *Omul singur*, prin călcarea legii și poruncii lui Dumnezeu, și-a făcut viața *nefericită și munca blestem*.

Prin graiul profeților și aleșilor săi Dumnezeu a continuat să descopere oamenilor frumuseța hărniciei și moralitatea muncii. În decalog Moise scrie: *Șase zile să lucrați și să-ți faci lucrul tău. Iar ziua a șaptea este ziua de odihnă închinată Domnului, Dumnezeului tău* (Eșirea 20, 9—10; Deuter. 5, 12—14).

Înțeleptul Solomon grăește: *Du-te, leneșule, la furnică și vezi munca ei*

și învață minte... Sau mergi la albină și vezi cât e de hainică și ce lucrare iscusită săvârșește. Munca ei o folosește spre sănătate și regii și oamenii de rând (Pilde 6, 6—11. Vezi și Eccliazist: 4, 5; Pilde 12, 24 și 27; 24, 33; 26, 14—16).

Mântuitorul Hristos restabilește nobleța și obligativitatea muncii. Pe lângă faptul că a profesat din pruncie munca manuală, a osândit lenevia — în parabola talanților (Luca 19), și furtul muncii, — în parabola lucrătorilor viei (Matei 21, 33—41) și a proclamat *principiul muncii plătite echitabil: Vrednic este lucrătorul de plata sa* (Luca 10, 7). Timpul muncii este ziua; noaptea nimeni nu poate să lucreze (Ioan 9, 10). Și El lucrează — «și Eu lucrez» — și pe apostoli îi trimite la lucru, în câmpul Evangheliei.

Cel mai mare apostol al Mântuitorului, sfântul Pavel, a fost un lucrător de corturi. Cât de categoric scrie el Tesalonicenilor: *Să lucrați cu mâinile voastre precum v'am poruncit... ca să nu aveți trebuință de nimic* (I, 4, 11); *Cine nu lucrează, acela să nu mănânce* (II Tes. 3, 10); iar cine treeră, să se bucure de rodul muncii sale (I Tim. 5, 18; I Cor. 9, 9—10).

Când ne gândim că astfel de cuvinte au fost scrise și predicate pe vremea când munca era numai apajul sclavilor, — o, atunci cum mai putem învinui Creștinismul că nu apreciază just valoarea și nobleța ei!... Din contră, trebuie să constatăm că *Biblia mai întâi* formulează și proclamă principiile fundamentale ale muncii, pe temeiul cărora:

1. Munca este o binecuvântare (Fac. 1, 28), nu un blestem.
2. Muncitorul are pe lângă zilele de lucru și dreptul la zile de sărbătoare (Eșire 20, 9—10).

3. Leneșul este îndrumat să învețe hărnicia dela furnică și albină (Pilde 6, 6—11), ori, dacă nu lucrează nici să nu mănânce (2 Tes. 3, 10).

4. Munca trebuie răsplătită echitabil (Luca 10, 7).

Ce vrem mai mult?...

Iată cum ni se prezintă munca în lumina textelor și faptelor biblice: *Identificată cu virtutea*. Cine vorbește altfel despre ea, dovedește că ori nu cunoaște și nu a citit niciodată Biblia, ori este un om de rea credință. Și într'un caz, și într'altul adevărul trebuie descoperit oamenilor și vestit dela ureche la ureche, și la vreme de lipsă chiar și de pe coperișurile caselor.

Pr. II. V. Felea

Nr. 6834—936

AVIZ

Prăznuind la 15 August Patronul marinei și al Ligii navale, se invită Onor. ofiții parohiale și protopopești a intercala la sf. Liturghie ecteniile pentru călătorii pe ape și pentru marinarii căzuți la datorie în războiul pentru întregirea neamului.

Liga navală română apelează la credincioși să contribuie cu obolul lor la strângerea de fonduri în vederea desăvârșirii operei acestei instituții.

Sumele colectate în acest scop se vor trimite oficiului de cassă arhidiecezan până la 30 August spre a fi înaintate la destinațiune.

Sibiu, 4 August 1936.

Consiliul Arhiepiscopesc

* FOIȘOARA *

Figuri de preoți în literatura română

Scritorul boer Duillu Zamfirescu ne prezintă în romanul său „Viața la țară” un preot adumbrat de păcate, lipsit cu desăvârșire de nimb misionar. Părintele Vasile Buză — acesta e numele lui — era isteț la mâncare și lacom la beutură, iar înfățișarea lui avea ceva hilar într'însa: părintele umbla cu pulpana anterului prinsă în brâu și cu ciubotele scâlciate. Din cauza mizeriei probabil. Ori poate dintr'o totală lipsă de deferență față de alții și față de sine. Exteriorul omului nu prețuște atât de mult, de aceea noi sântem dispuși să acordăm părintelui Vasile Buză, cele mai largi circumstanțe atenuante în această privință. Dar nu putem să nu pretindem ca slujitorii sfintelor altare să umble pe căile rectilinii și categorice ale moralei creștine. Nu putem să pricepem însă de ce Duillu Zamfirescu etalează în romanul său numai scăderile părintelui

Vasile Buză, fără să scoată la lumină, măcar în treacăt, și calitățile lui, oricât de neînsemnate ar fi fost ele? Același lucru îl putem constata și la contemporanul său, Alex. Vlahuță. Acest scriitor, care era totuși îndrăgostit de lucrurile lui Dumnezeu, ne înfățișează în nuvela sa „Din durerile lumii” un tip de preot plin de răutate și de lăcomie, arivist și fără pic de milă față de suferințele oamenilor. O, desigur acest Gervescu era un preot nevrednic. Fierul roșu pe care l-a aplicat scriitorul Vlahuță pe fruntea lui nu poate să revolte pe nimeni. Loviturile îndreptate însă împotriva slujitorilor altarelor se repercută și asupra instituției sacre pe care o servesc ei. E mai bine, de aceea, ca preoții să fie lăsați să se judece de către Stăpânul lor din cer.

Scriitorii cari au știut să sondeze, în tot adâncul lui, sufletul preotului, sânt fără îndoială Gala Galaction și Ioan Agârbiceanu. Poate și pentru motivul că amândoi acești scriitori consacrați și cunoscuți în câmpul literelor românești, ca două talente mari, sânt preoți. Cine n'a citit „Biserica din Răzoare” a lui Gala Galaction și cine n'a lăsat o lacrimă de duioșie pe paginile acestei cărți frumoase? Cine n'a făcut cunoștință cu preotul Tone din nuvela lui

Gala Galaction „Dela noi la Cladova”? În luptă cu instinctele imunde cari își reclamă zgomotos drepturile, preotul găsește un puternic și ultim razem în sfânta cuminecătură pe care o duce, în noapte, la căpătâiul unui muribund. Învinge păcatul, biruiește patima din sângele său, rămâne mai departe preotul curat și fără prihană. Preotul acesta e tipul preotului liturghisitor. În scrierile lui Gala Galaction întâlnim și alte figuri de preoți cari în luptă cu ispitele vieții știu să iasă totdeauna învingători și știu să dea un sens mai înalt, mai luminos și mai adânc chemării lor. Dar cel mai înalt pisc de spiritualitate creștină mi se pare că l-a atins preotul Tone. De aceea din Gala Galaction nu voi mai aminti și alte portrete de preoți.

Ioan Agârbiceanu a scris mult, mult și bine, din viața preoților dela țară. A fost el însuși preot de sat și cunoaște din proprie experiență întreg destinul păstorului de suflete din satele ardelenesti. Ioan Agârbiceanu a scris o mulțime de schițe și nuvele, o mulțime de romane psihologice și sociale. În aproape fiecare din scrierile sale, Ioan Agârbiceanu ne prezintă câte o figură de preot. „Arhanghelii”, „Legea trupului”, „Legea minții”, „În clasa cultă”, „Două

iubiri”, „Datoria”, „Desamăgire”, „Trăsurica verde”, atâtea volume pe cari le-a scris cu condeiul său seducător Ioan Agârbiceanu și în care ne prezintă într'un cadru sănătos, într'o atmosferă sănătoasă un preot cu suflet curat, entuziasmat și îndrăgostit de misiunea lui sfântă, în viața socială cu multiplele ei aspecte, în viața familiară. În mijlocul enoriașilor săi și în mijlocul copiilor săi, preot patriarhal, bun la suflet și plin de energie spirituală, cu atitudini virile și uneori eroice, cu conștiința sacerdotului său totdeauna trează, preotul apostol, în accepția superioară a cuvântului. În prestolul sufletelor lor curate preoții lui Ioan Agârbiceanu poartă cerul cu toată seninătatea și toată infinita lui nostalgie. Când citești o carte de Agârbiceanu simți în suflet o revărsare de farmec și de bunătate, în bogate efluvii, uși că lumea aceasta e plină de ură și de nedreptate, te cufunzi în tainele unei lumi mai bune. Din activitatea de scriitor a lui Ioan Agârbiceanu, atât de fecundă și de prodigioasă, am putea desprinde o serie întreagă de fermecătoare siluete de păstori sufletești.

Evoc aici una singură: figura blajinului Andrei Pascu din romanul „Legea

Creștinismul și activitatea omului

II

Creștinismul, nu se mărginește la trecut, el privește spre viitor, spre a doua venire a lui Hristos, Impărația lui Dumnezeu, scopul suprem al lumii în care s'a realizat senzul divin. Dinamismul infiltrat de creștinism societății omenști se bazează pe această «căutare» a împărăției lui Dumnezeu, scopul suprem al lumii în care s'a realizat senzul divin. Dinamismul infiltrat de creștinism societății omenști se bazează pe această «căutare» a împărăției lui Dumnezeu, scopul suprem al lumii în care s'a realizat senzul divin. Dinamismul infiltrat de creștinism societății omenști se bazează pe această «căutare» a împărăției lui Dumnezeu, scopul suprem al lumii în care s'a realizat senzul divin.

Toate utopiile sociale ale veac. XIX-lea, secolul tuturor ideologiilor unui regim social perfect și drept nu puteau fi elaborate decât într'un mediu creștin; toate ofereau o transplantare în mediu social a noțiunii creștine despre «impărăția lui Dumnezeu». Și ideea lui Marx, privitoare la mesianismul proletarietului, are deosebită originea religioasă, cu deosebire că este mai mult iudaică, decât creștină. Civilizația greco-romană, aristocratică în principiu, desprețuia munca și-o considera drept apanaj al sclavilor. Civilizația creștinismului și a Evangheliei ridică munca la treapta sfințeniei. Insuși Hristos Mântuitorul a fost lucrător, nu cleric. El a spus cuvintele «vrednic este lucrătorul de hrana lui», iar Sf. apost. Pavel a spus «dacă cineva nu vrea să muncească, să nu mănânce». Parabolele evanghelice referitoare la «impărțirea talanților», «lucrătorii vieii», evoacă munca grea, activitatea, darurile creațiilor ale omului. Omul este dator să îmulțască «talanții» ce i-a primit dela Dumnezeu. Munca și activitatea omului trebuie să aducă roade. Omul a fost hotărât să lucreze pământul, și totdeauna să dea mai mult decât i s'a dat. Pasivitatea lui nu poate fi justificată în nici o parte din evanghelie.

Se știe că creștinismul confirmă demnitatea întregii ființe omenști, ca «chipul lui Dumnezeu». El deschide înaintea omului înfinitatea drumurilor desăvârșirii lui, dar nu considerat ca «inger individual», deoarece are și o reală latură socială. Creștinismul vede în om o ființă spirituală. Ori spiritul fiind ac-

tiv prin definiție, ființa nu aspiră decât spre nemărginire, spre desăvârșire, spre plenitudinea vieții. Păgânul antic vede în natură demoni, spirite rele, de care se teme și tremura în fața lor, având conștiința că e aservit lor. Creștinismul a eliberat omul de frică ancestrală ce i-o inspiră haosul și puterile întunecoase demonice ascunse în natură, l-a scăpat de tortura acestui spirit copleșitor, închinându-i destinul lui Dumnezeu prin procesul unei acțiuni din lăuntru în afară.

Omul nu ar fi putut cunoaște natura în senz științific, nici să o stăpânească cu ajutorul tehnicii, atât timp, cât ea îi părea populată de demoni și spirite, de care depindea însăși viața lui. De fapt acesta este adevărul ce-l cuprinde dezvoltarea științelor naturale și tehnice în lumea veche. Omul scăpând de această concepție pandemonistă, creștinismul a pregătit spiritualmente posibilitatea dezvoltării ulterioare a științelor, a stăpânirii naturii și supunerea ei — omului.

Nu trebuie, firește, să ne închipuim, că la această stare de lucruri s'a ajuns dintr'odată. Omul a trebuit să treacă, în epoca medievală, printr'o mare luptă ascetică și spirituală, în care a găsit legăturile cu natura în el însuși. Științele pot lua atitudine adversă față de creștinism, dar atunci când fac acest lucru, ele uită faptul, că n'ar fi văzut niciodată lumina zilei fără lucrarea preliminară a creștinismului; uită că dacă au cunoscut o dezvoltare considerabilă în timpurile moderne, se datorește înainte de toate desrobirii spiritului omenesc pe care a adus-o credința creștină.

Lumea nu o poate birui și stăpâni decât acea «ființă» care se ridică deasupra lumii, deoarece ea nu este o fracțiune înfinitesimală din această lume, nu este numai produsul și reflexul proceselor ei, ci această «ființă» posedă un izvor de putere deosebită, interioară. Nu se poate birui lumea văzută ce inconjoară și ne strânge din toate părțile, dacă această «ființă» nu face parte din lumea nevăzută în care avem originea și din care ne tragem energia creatoare și transfiguratoare. Aceasta este învățătura ce ni-a adus-o creștinismul; și dacă cei ce atacă creștinismul în numele activității omului, nu o iau în considerare și

minții. Cine nu-l cunoaște pe părintele Andrei și cui nu i s'a întipărit în suflet icoana cuminte și blândă a acestui popă ideal? Preot model de virtuți creștine. Ne stăruie în minte încă și azi, după ani de zile dela cetirea romanului, icoana părintelui Andrei. El duce idealismul până la paroxism. Dealtminteri, toate operele lui Ioan Agârbiceanu ne înfățișează numai preoți înzestrați cu virtuți frumoase și cu multă dragoste față de chemarea lor înaltă și sublimă. Preoții lui Ioan Agârbiceanu, ca și Popa Tanda a lui Slavici, pot să ne jaloneze și azi drumul unei păstoriri ideale și cu bogate roade spirituale.

Am ajuns la Octavian Goga. Feciorul de popă din Rășinari a dat rezonanță lirică și suflu dinamic icoanelor de preoți pe care le găsim în opera sa poetică. Preotul lui Octavian Goga e, mai presus de toate, un adevărat erou național. El luptă din răspuneri alături de poporul asuprit, pentru revendicarea drepturilor lui politice, pentru dreptate, pentru înfăptuirea visului milenar al desrobirii și al unității naționale. Preotul lui Octavian Goga e un mucenic al patriei naționale, e un vizionar, e un apostol cu suflet de flacăra.

Norodul a cuprins podmolul
Lângă frăgarul din uliță,
De cârjă sprijinit răsare
Bătrânul preot la porțiță.
Moșneag albit de zile negre
Așa îl pombea satul,
Pe pieptărelul lui de lână
Purtând un ban dela împăratul.
Domol în mijloc se așează,
Și sprijinind încet toiaagul,

Clipind din genele cărunte
Incepe-a povesti moșneagul.
Bătrânul mag înaltă fruntea
Ce sfânt e graiul gurii sale,
Din el va răsări norocul
Acestui neam sfârșit de jale.
Frăgarul își îndoaie coapsa
Iar de prin văi purcede vântul
Prin largul albelor văzduhuri
Să ducă cerului cuvântul...
Cuvine-se hirotonirea
Cu harul cerurilor fie
Drept vestitorule apostol
Al unei vremi ce va să vie...

Așa ni-l descrie Octavian Goga. Aceiaș venerabil mag al luptei naționale așterne și jalba la împăratul:

Patru înși la popa 'n casă
Țin azi sfat de vreme lungă.
Intr'un sfeșnic ard pe masă
Patru lumânări de ceară.
Plin de grijă, pană nouă,
Moiaie popa 'n călimară.

Și mai departe:

Am trimis această carte
Și precum ca să se știe
Scris-am eu Popa Istrate
In ziua de Sfânt Ilie...

Ce rezonanțe profunde produc în suflurile noastre aceste neperitoare creații lirice, în cari cel mai viguros și mai talentat poet al Ardealului, strigă destinul trist al unui neam impilat de o stăpânire străină, prin glasul de aur al unui preot! Pentru a caracteriza mai bine poezia lui Goga în care întâlnim figuri de preoți, e destul să amintim că toți acești preoți nu sânt creații fictive, ci sânt preoți reali, au

Probleme-Recensii-Comentarii

Arhim. I. Scriban, *Privești din câmpul omilecticii*, București, Tip. Cărilor Bis, 1936. Vol. de 176 pp. Prețul?

Mult străduitorul scriitor bisericesc și profesor la facultatea de teologie din Chișinău, pâr. Arhimandrit Scriban, a întrunit în volumul *Privești din câmpul omilecticii* cursurile sale ținute la această facultate, în scop ca materia omilectică să poată fi de folos atât studenților, cât și preoților și teologilor doritori de astfel de studii.

Din bogatul cuprins al cărții, amintim capitolele: despre vechia omilectici românești; predică de astăzi; predicătorii vechi și noi; cum să te pregătești pentru predică; despre vorbirea pe nepregătite sau improvizație; predică pentru copii, și predică la Radio, cu noul chip al propovăduirii creștinești.

Pâr. Arhimandrit Scriban, care a cercetat și a studiat numeroase izvoare de literatură bisericească veche și nouă, a dobândit competența necesară d'a se pronunța în asemenea materie și a da indicații cu toată autoritatea omului de meserie, sfărâind viul interes al cetitorului atent și pătându-i setea de-a cunoaște și a se desăvârși sufletește.

Priveștile expresive, din câmpul omilecticii, zugrăvite în minunate culori de condeiul meșter al autorului, cu îndrumări atât de sănătoase, merită tot sprijinul și încrederea clerului pentru care sânt alcătuite și date la lumină.

Conferințe preoțești. — In 22 Iul. 1936 s'a ținut, în parohia Deva, a doua conferință anuală a preoților din protopopiatul Deva, sub președinția Pâr. protopop Iosif Morariu, administratorul protopopiatului. Prezenți: toți preoții din tract.

La ora 9 a. m. preoțimea s'a adunat în cancelaria oficiului protopopesc, unde după invocarea sfântului Duh, Pâr. protopop deschide conferința prin o frumoasă cuvântare.

nu o observă, aceasta o fac din cauză că ei rămân în judecata lor numai la suprafața lucrurilor, fără a face eforturi să pătrundă în adâncul problemei.

In rom. de Pr. C. Zoican

Urmează prezentarea rapoartelor de către preoți despre cărțile de valoare ceite în decursul anului.

Se cetește darea de seamă asupra cărții „Tineretul României” a fericitului episcop Grigorie Comșa, ținută de părintele A. Guga din Hondol. Referentul arată însemnătatea acestei cărți de mare folos în munca preoțimii pentru ridicarea tineretului.

In darea de seamă asupra cărții „Un nou ev Mediu”, de N. Berdiaev, ținută de pâr. A. Munten, din Bejand, se învederează rolul bisericii creștine ortodoxe în luptă cu mișcarea ateistă-comunistă din Rusia și alte țări.

Se citește apoi din rapoartele prezentate: raportul pâr. Al. Oprea din Săcărâmb, asupra cărții „Convertirea creștină”, de Il. Felea.

Tuturor le răspunde pâr. protopop pentru îngrijitele rapoarte făcute, constatând că preoțimea protopopiatului nostru muncește cu râvnă și spor în via Domnului.

Pr. A. Guga

Adevărata ortodoxie și calendarul, de Mai mulți creștini ortodocși de răsărit, Folticeni, 1934. — Vol. de 105 pp. Prețul 35 Lei.

Cartea de propagandă a mai multor creștini ortodocși de răsărit se ocupă de chestiunea calendarului, a cărui îndreptare, cum știm, s'a făcut fără a aduce nici o știrbire canoanelor și orânduiriilor Sfinților Părinți.

In combaterea rătăcirii calendaristilor răsăritiți din nepricepere sau din rea credință, lucrarea publicată înmănușiază o seria de lămuriri culesse din Sfintele cărți și din diferiți autori, cu explicările trebuincioase.

Mireni și preoți, cari se interesează de asemenea operă, citindu-o pot găsi într'nsa multă hrană duhovnicească și răspuns la unele îndoele ce vor fi având.

Costăchescu Mihai: Arderea Târgului Floci și a lalmiței în 1470, un fapt necunoscut din luptele lui Ștefan cel Mare cu Muntenii. Iași, Inst. „Brawo”, 1935. — Un vol. de 208 pp. Prețul?

Profesorul dela Liceul Național din Iași, dl Mihai Costăchescu, este un cunoscut și mult apreciat desgropător și talmăcitor de vechi documente din trece-tele vremi.

Despre Ștefan Vodă cel Mare știm, cum arată și autorul, că s'a scris destul de mult. „Monahii cei vechi — spune în prefața dl profesor dela Iași, — în chilii smerite, unii și uneori nu prea de-

trăit cândva, au avut o viață reală, au fost desprinși din realitățile politice și sociale ale poporului românesc din Ardeal. E constelația de preoți eroi și martiri din istoria glorioasă a luptelor duse pentru desrobirea națională. Ce păcat că celalalt mare poet al Ardealului, Gheorghe Coșbuc, poetul țărănimii, nu s'a oprit mai mult asupra celui mai important factor social și politic din Ardealul rob: asupra preotului. In poeziile lui Coșbuc nu întâlnim decât palid și incidental redată figura preotului. Amintesc poeziile: Sub patrafir și Moartea lui Fulger.

Ca să rămân tot la scriitorii din Ardeal, voi insera câteva rânduri și despre poetul filosof Lucian Blaga. Scriitorul acesta care este o revelație prăvălitoare pentru patrimoniul spiritual al românismului, pentru descifrarea misterelor ontice ale etnicului românesc, a zugrăvit în drama sa „Avram Iancu” un popă de vior și vâpae. Pe Popa Păcală. E acelaș preot-erou temerar al cărui profil sufleteș l-am sesizat mai sus în poezia lui Octavian Goga. Popa Păcală, nume de legendă. Iată fragmentul care zidește cu verb de jăratec figura impunătoare și eroică a preotului Păcală... In ședința comitetului național, Popa Păcală își afirmă vigoarea sufletească prin această impetuoasă ieșire: „Eu n'am implinit 40 de ani”. Adecă e gata de luptă. Dar scena cea mai frumoasă este aceea dintre Dragoș și Popa Păcală. Vorbește Dragoș, coadă de topor în mâna unguilor și român renegat: „Unde-ai învățat teologia, părinte? Patru semestre în codru și două la diavoli? Eu știu că popilor nu li

se cuvine să pună mâna pe armă”. La acest afront, Popa Păcală răspunde categoric: „Asta a fost cândva. Acu s'au pornit alte canoane. Acu suflă vântul din patru părți și ni s'a ales vlădică nou, care se cheamă Avram Iancu. Vlădică al plaiurilor și gorunilor... Intr'un loc întâlnim acest patagiu impresionant. E lantul cel mai satetic al dramei. Vorbește Iancu: „Noi ne apărăm numai ograda și sufletul și graiul și oasele și vecernia și utrenia și muma pădurii. Deschide Doamne nouă împărăție, curată ca floarea dimineții, neperitoare ca sămânța vieții”. La aceste vorbe ale Iancului, Popa Păcală spune cu glasul întretăiat de lacrimi: „Las, fiule, că împărăția care ne-a înșelat se va dărâma ca Babilonul. In locul ei s'a ridicat aici împărăția noastră, o minune, numai lumină și numai a noastră!” Iar când îl vede pe Iancu nebun, în etern colind pe plaiurile munților săi dragi, Popa Păcală rostește cu vocea stinsă: „Doamne, cum s'a împărășit sufletul Iancului!”... Acesta e Popa Păcală al lui Lucian Blaga. E preotul din țara de jale a Moșilor care se identifică până la ultima fibră a vieții sale cu suferințele poporului iobag. In revărsările impetuoase ale revoluției dela 1848, preotul acesta luptă pe moarte și viață cot la cot cu flacăra de cremene ai lui Avram Iancu.

In opera lui Mihail Sadoveanu preotul este caricaturizat. Sadoveanu rămâne mare pentru evocările trecutului nostru istoric, pentru duioasele peregrinări pe drumurile patriarhale ale pământului moldovenesc. Incolo, literatura sa e imorală și fără nici o valoare reală. Preotul lui Sadoveanu e

parte de sgomotul luptelor, au însemnat, pe scoarțele și foile cărților sfinte, ori pe pomelnice, pentru pomenire nepoșilor și strănepoșilor, răsunetele ostnelor lui. Din veac în veac, odată cu cărțile s'au prefăcut și veștile de lupte, ca și cele despre zidirile de mănăstiri, de viteji și mâni cumplite, care toate, în depărtarea de izvor, au căpătat aroma și dulceața basmelor. Aceste vești istorice, de rugina timpului noastre, le scutură dela început, așa cum au fost, în adevăr, faptele de care sânt strâns împletite.

În arhiva dela Solești, a dlui T. Rosetti, dl M. Costăchescu a găsit, între vechi hârtii și pergamente, un uric (act cu pecete domnească) inedit dela Ștefan cel Mare. Actul, probabil din anul 1473, — cuprinde elemente lămuritoare pentru istoria Moldovei și luptele lui Ștefan cel Mare cu Muntenia. Lucrarea istoricului dela Iași urmărește sbuciumul dintre Moldova și Muntenia la anii 1470—1475, „ani triste de lupte și de sfășieri, cu focul și cu sabia”.

Prețioasă carte, tipărită cu cheltuielile Fundației „Regele Ferdinand I”. Iași, merită să fie găsită în toate bibliotecile publice și particulare.

Nanu A. pr.: *La zile mari*, Sibiu, 1936. Tip. Arhid. — Broșură de 38 pp. Preț: 8 lei.

Apărută ca Nr. 6 din biblioteca populară „Popasuri Duhovnicești”, cuprinde șase lucrări, în care sânt comemorate zilele de: 24 Ianuar 1859, 10 Mai 1866, 1 Decembrie 1918, 8 Iunie 1930, Arhanghelul Mihail, Ziua Eroilor.

Comemorarea acestor zile mari se face în duh național creștin, aducându-se slavă Celui Atotputernic, care în marea Sa iubire de oameni a binecuvântat neamul românesc să le trăească atât de mărețe și ferice.

Expunerile inspirate ale autorului preot pot face parte și din programul conferențelor menite pentru popor sau pentru tinerimea școlară, cu ocazia conferențelor organizate la asemenea serbări naționale.

Librăriile împotriva pornografiei. — Drept urmare a sănătoasei acțiuni, — întreprinse de ministerul de interne polonez, în scop de exterminare a pornografiilor, — uniunea librărilor poloneze a hotărât, ca nici o carte, revistă, ilustrație, terfelețe morale și credință, să nu fie pusă în vitrine și nici luată în vânzare, de nici o librărie...

viguros, are pumnul de Sfarmă-Piatră, dar prea legat cu sufletul de cele vremelnice. Prea robul idealurilor terestre, trecătoare. E desbrăcat de orice eroism al existenței, e vulgarizat, e ultragiatic. Virtuțile din pieptul lui sânt înlocuite cu vicii și tot felul de păcate. Amintiți-vă de părintele Triboi, care cunoștea atât de bine cărările adumbrate ale crășmei lui Moș Precu. Acolo, pe pervazu crășmei lui Moș Precu, la hanul acestuia ispititor, își făcea părintele Triboi chefurile sale, cu răsnet în toată împrejurimea. Acolo era locul sindrofiilor și petrecerilor sale zgomotoase sfârșite la revărsatul zorilor. După chipul și asemănarea părintelui Triboi, sânt zidii și ceilalți preoți din scrierile lui Mihail Sadoveanu.

Tot pe solul Vechiului Regat a crescut humorul lui Teodor Speranță. În anecdotele lui Speranță găsim atâtea spirite debitate le adresa preoților, spirite frumoase, de cabinet, subtile, dar și spirite grosiere, îndrăznețe și uneori chiar obscene. Preotul din anecdota lui Speranță se ține de aventuri și de alte ghidușii. Prezentarea preotului în anecdota lui Speranță este însă de cele mai multori superficială. fadă și fără analiză psihologică. Speranță a fost un scriitor de suprafață, un scriitor al întâmplărilor și faptelor diverse. El a făcut lumea să râdă. Nu s'a gândit să contureze figura preotului mai trainic, mai durabil.

Doi scriitori contimporani de mare talent s'au oprit mai mult asupra vieții bisericicești: Tudor Arghezi și Damian Stănoiu. Amândoi au fost călugări. Amândoi sânt azi scriitori consacrați. Subiectele lor sânt luate mai mult din lumea mănăstirilor. Tu-

Eată un potrivit mijloc de a respinge tipăriturile murdare acolo, unde mulțimea cititorilor n'a ajuns în starea de-a deosebi valorile cărților și nu știe să le judece așa cum trebuie.

Librăriile din țara noastră românească, înțelegem librăriile cele creștinești, vor ști — sau nu, să urmeze exemplul librărilor din Varșovia?

Anchetă — tendențioasă

În ziarul *Curentul* dela 1 August 1936 a apărut o „anchetă” despre «*Blajul, mica Romă*», și felul «*Cum s'a făcut Unirea cu Roma*».

Anchetatorul *Curentului* se întemeiază pe „un document al bunei suzei-ntului studiului dlui Dr. Nicolae Brinzeu, apărut în revista *Cultura Creștină* din Blaj [Anul XVI, Nr. 5]”.

După acest laudat „studiu” al dlui Dr. N. Brinzeu, canonic greco-catolic în Lugoj și cunoscut apologet al «*sfinței uniri*», în anchetă se spune, că «*actul unirii cu Roma s'a făcut în toată liniștea și cu respectarea formelor legale...*» și că «*unirea n'a păgubit nimănuia, decât — sârbilor din Banat...*»

Din punct de vedere al intereselor catolice, s'ar părea că poți să așterni pe hârtie și asemenea... îndrăzneli, care însă, din onorocirea celui de le așterne, stau cu totul departe de drumul adevărului istoric.

Unirea cu Roma papilor s'a făcut fiindcă așa cerea papul «*formele legale*» au fost atât de bine păstrate, încât brașovenii au protestat energic contra lui Atanasie chiar în ziua instalării lui [25 Iunie 1701] în biserica mitropolitană din Alba-Iulia; ear împreună cu făgăvârșenii au înaintat [în 27 Iunie 1701], în scris, la protonotarul Sárosi, protest solemn contra unirii. Pilda o urmară protopopii, preoții și mireni din comitatul Hunedoarei... Negreșit pentru că nu s'au respectat, ci s'au desconsiderat „formele legale”.

Cât pentru «*liniștea*» în care s'a săvârșit binefăcătoarea unire, e de ajuns să amintim tulburările religioase din Septembrie 1701, chiar în Alba-Iulia în mijlocul apropiere a lui Atanasie, ear preoțimea și țărănimea noastră a opus unirii cea mai dărză rezistență în tot decursul secolului al 18-lea.

Doarele faptelor și întâmplările acestea sânt arătate, pe teme de numeroase documente, în volumul prim al importantei monografii istorice publicate în 1920 la Sibiu, sub titlul *Istoria desrobirii religioase a românilor din Ardeal în secolul al 18-lea*, de *Silviu Dragomir*, profesor universitar.

Cel dororește să în adevăr cauzele și urmările „sfinței uniri”, le poate citi în această foarte reușită lu-

evangheliștii care n'au fost decât niște pene ale lui Dumnezeu, scriind cu putere omenească o învătătură cerească, și acești meșteri nu sânt decât niște unelte ale poruncii dumnezeiești. Iar când voevodul dă poruncă categorică ca zidirea bisericii să înceteze și meșterii să plece, părintele Pavel le spune cu vocea scaldată în lacrimi: „Strângeți meșteri buni... strângeți meșteri dragi... și luați înapoi drumul cărărilor tăi-ninge de frunzar petinei. Fiți dăruiți de inger cu întărirea de lipsă. Și nu vă zdrobiți inima nici cu durere, nici cu scârbă, ci aceste patimi lăsați-le să coacă în spuza sufletului meu, drept canon de mântuire. Plecați... și florile pajiștilor și cetina brazilor să vă aline uratul sufletului. Eu rămân să mai veghez în biserică”. Câtă dragoste în sufletul acestui preot față de biserică!

Ne oprim aici. Am omis mulți scriitori cari au creat icoane de preoți în operele lor. Scopul nostru a fost să inserăm aici numai figurile reprezentative de preoți din literatura română. **V. Sămărtinean**

crare a istoricului și academicianului profesor dela Cluj.

Cu raport la „nefastele urmări ale unirii ierarhice a ortodoxiei române cu aceea a sârbilor”, cari ne-ar fi amenințat cu o totală slavizare dacă nu cumva intervenea unirea cu Roma salvatoare, — afirmările acestea din studiul canonicului apologet sânt puse la punct de alți istorici ai noștri din Ardeal și Banat.

INFORMAȚIUNI

Bustul preamăritului dascăl și apolito al neamului, Gheorghe Lazăr, se va desvelii la *Avrig* în a doua jumătate a lunii Septembrie 1936. Cu prilejul serbării, între alte manifestații, vor fi aranjate expoziții, care vor învedera specificul comunelor din partea locului.

Aniversarea a 20 de ani, dela intrarea României în războiul pentru libertatea neamului românesc, va fi sărbătorită în Octombrie 1936, cu prilejul desvelirii Arcului de triumf din capitala țării.

Să li se aplice legea cultelor. Dl profesor universitar *O. Ghibu* a făcut de curând, în ziarul *Universul*, istoricul înființării episcopiei maghiare reformate din Arad și din Oradea. Pe teme de acte oficiale se dovedește, că aceste episcopii sânt create cu totul împotriva prevederilor din legea cultelor. Legea episcopiei trebuie aplicată și pentru pomenirea episcopilor, focare de iredentism la frontiera țării.

Dela despărțământul asociației clerului „Andrei Șagunul, Geoagiu. Cuc. preoți ai despărțământului sânt convocați la misiunile sfinte și sedința solemnă pentru comemorarea marelui român și creștin: Prof. N. C. Paulescu, ce se țin în 14 și 15 August 1936, la *Geoagiu-Băi*.

Programul începe, în 14 August, ora 4 d. a., cu vecernie și predică. Se continuă, în 15 August, cu turenție și liturghie, slujită în sobor, și predică, ear la ora 12—13 sf. Maslu. La ora 15 vecernie și predică, urmată de programul *Oștii Domnului*, sub conducerea părintelui *Gh. Secaș*. Vor vorbi părintele *Gh. Secaș*, dl *Dr. Iosif Indrieș* din partea FOR-ului, și dl *I. Stoica* din partea organizațiilor tineretului „Sf. Gheorghe”. — Ora 21, sedință solemnă pentru comemorarea profesorului N. C. Paulescu: Cuvânt de deschidere de *păr. T. Glodeanu*, preș. despărțământului; Conferința comemorativă despre prof. N. C. Paulescu a dlui profesor *A. Demian*, dir. liceului „A. Vlaicu” din Orăștie; Prof. N. C. Paulescu, apologet creștin, disertație de *Pr. A. Băilă*, Cuvântările vor fi încadrate de coruri religioase și patriotice sub conducerea *păr. V. Glodeanu* jun. Cuc. preoți vor aduce cu sine odăjdii pentru servit.

Ne oprim aici. Am omis mulți scriitori cari au creat icoane de preoți în operele lor. Scopul nostru a fost să inserăm aici numai figurile reprezentative de preoți din literatura română. **V. Sămărtinean**

O carte despre ciobanul Cârțan

(=) A apărut de curând lucrarea scrisă de: **Stroe Stroescu: Amintari despre Badea Cârțan, O viață împlinită ca o poveste, 1936. Tip. «Bucovina», București. — Un. vol. de 182 pp., pe copertă chipul ciobanului Cârțan. Preț: 60 Lei.**

În acest așa zis «*Amintari*», cuvânt necunoscut dicționarelor românești, cronicarul vieții lui badea *Gheorghe Cârțan* încearcă, în formă de povestiri,

ȘTIRI LOCALE

Predică în catedrala din Sibiu. Duminecă, 9 August 1936, va predica părintele *Gh. Secaș*.

CĂRȚI ȘI REVISTE

Revue de Transylvanie, minunata revistă ardeleană, publicată sub auspiciile Astei culturale și îngrijirea dlor S. Dragomir și D. D. Roșca, a apărut ca tom II, Nr. 4, cu prețios material, în format tehnic ales. Acest număr conține articole, note și dări de seamă. Și conține: Contele Ștefan Tisza și românii, de S. Dragomir; Este Ardealul nelocuit? de L. Someșan; Sănătatea publică în Transilvania, de Dr. L. Daniello; Un paradiz al turismului, de Dr. V. Pușcariu, etc. Prețul unui număr 6 franci francezi.

„Cassa de păstrare” Institut de credit și economii s. a. Săliște

Bilanțul semestrial per 30 Iunie 1936

ACTIV. Cassa numerar efectiv Le 9187; Portofoliul de titluri: Titluri românești: Efecte publice în val. nom. 260.600 Lei 71.422; Titluri necotate la bursă val. nom. 1.614.250 Lei 631.205; Titluri străine 712.300 Lei 9; Debitori din țară: Debitori fără garanții Lei 223.590; Debitori garanți cu mărfuri Lei 93.421; Debitori garanți cu ipoteci Lei 989.264; Debitori beneficiind de legea lichidării datoriiilor (cota rămasă) Lei 3.224.146; Pierderi rezultând din aplicarea legii lichidării datoriiilor agricole Lei 4.072.996; Participațiuni (Inventarul fabricii de tâmplărie) Lei 3.973.396; Imobile: a) necesare comerțului propriu Lei 1.000.000; b) alte imobile Lei 7.708.250; Mobilier Lei 540.573; Conturi diverse Lei 125.896; Cheltuieli Lei 810.166; Totalul Activului Lei 23.473.521.

PASIV: Capital social Lei 1.250.000; Depuneri spre fructificare din țară pe livrete de economii plătibile la purtător 11.500.474 Lei; Creditori în țară pe termen 10.583.158 Lei; Angajamente de reescont în țară la alte instituțiuni Lei 37.602; Conturi diverse Lei 72.967; Totalul Pasivului Lei 23.473.521.

Conturi de ordine: Debit: Cauțiuni statutare Lei 11.375; Ipoteci și garanții diverse Lei 3.564.155; Titluri și alte valori în păstrare Lei 413.759; Totalul Debitului Lei 3.989.289.

Conturi de ordine: Credit: Deponenți de cauțiuni statutare Lei 11.375; Deponenți de ipoteci și garanții diverse Lei 3.564.155; Deponenți de titluri și alte valori în păstrare Lei 413.759; Totalul Creditului Lei 3.989.289.

(11) 1—1 **Consiliul de administrație**

să redeștepte figura dispărută și atmosfera în care a trăit acest neastâmpărat drumet în întinsul «*împărăției lui Traian*».

«*Amintariul*» dlui *Stroe Stroescu*, admirator entuziast al eroului său, are trei părți, cu mai multe capitole, — poate chiar prea multe, — în care, întrebându-și vorbe din graiul particular al țărânilor din părțile fâgărășene alături de caracteristicile din copilăria lui *Gheorghe Cârțan*, petrecută în satul *Oprea Cârțișoara*, pe la anul 1865; arată apoi cum, din mijlocul oilor sale, învățând să citească, oierul e copleșit de patima călătoriilor. Ciobanul ardelean pornește la drum, mai mult pe jos, ca să ajungă în cetatea ciobanului *Bucur*, și chiar la — Roma, («*să chipăi tu cu deștu tău Columna lui Traian...și să simțești, să știi și tu că cine o fost moș-to și strămoș-to*», — cum grăea însuși sfătosul *Cârțan* gata de drum); se duce și a doua oară la Roma; pe urmă, — îmbrăcat todeauna țărănește — prin *Budapesta*, la *Viena* cu jalbă la împărat, pentru nedreptăți suferite acasă. După fiecare călătorie, inspirat de alta nouă, vedem pe *Cârțan* la *Paris* (în 1896); trece prin *Belgia*, în *Germania*, de *München* și *Sigmaringen*, unde e primit de prințul *Leopold*, fratele Regelui *Carol I*; ear în anii ultimi, 1896—1911, cu cărțile în desagi, cumpărate și căpătate, cureeră mereu munții, îndurând, în țara lui robită, mult amar și grele necazuri, — dar care nu l-au înfrânt niciodată

Nr. 6603—936 Școl.

Concurs

La școala normală ortodoxă „Andrei Șaguna”, secția de băieți din Sibiu a devenit vacantă, prin transferare, catedra de științe fizico-chimie.

Doritorii de a o ocupa vor înainta cerere Consiliului arhiepiscopesc, Sibiu, de actele ce posed și o dovadă că sânt de religia ortodoxă, până la 25 August c. Sibiu, 3 August 1936.

Consiliul Arhiepiscopesc

Banca de industrie și comerț s. a. din Sibiu

Bilanțul brut încheiat la 30 Iunie 1936

ACTIV. Cassa 3.374.325; Disponibil la bănci în țară 1.910.095; Portofoliu de Titluri: a) Titluri românești, Efecte publice (v. n. 50.000) 27.500; Titluri cotate la bursă (v. n. 32.000) 30.400; Titluri necotate la bursă (v. n. 617.470) 255.138; b) Titluri străine (v. n. 32.250) 5; Portofoliu de scont plătit în țară: Cambii fără garanții 6.857.740; Cambii garantate cu ipotecă 2.860.000; Debitori din țară: garanții cu cambii 8.102.859; garanții cu ipotecă 3.408.000; Debitori în conversiune 8.066.674; Participațiuni în țară: la întreprinderi industriale 100.000; Imobile: a) necesare pentru comerț și funcționari 1.060.000; b) alte imobile 1.040.243; Mobilier 1; Cheltuieli de administrație: a) salarii 543.492; b) diverse 123.520; Impozite și taxe 171.760; Dobânzi plătite la depuneri 15.791; Dobânzi plătite după reescont 9081; Total Activ 37.956.624.

Conturi de ordine: Cauțiuni statutare 400.000; Debitori în țară pentru scrisori de garanție 89.000; Efecte spre incasare 182.000; Ipotece și garanții diverse 9.300.000; Efecte reescontate în conversiune (cota răm.) 892.010; Totalul Conturilor de ordine 10.863.100.

PASIV. Capital social 6.000.000; Rezerva statutară 3.366.000; Rezerva legală 32.000; Depuneri spre fructificare din țară: venituri 5.761.614; noi pe termen 21.556.521; Dividendele neridicate 102.546; Creditori în țară la termen 36.189; Conto pro diversi 73.221; Dobânzi încasate: a) dela portofoliu de scont 497.267; b) dela debitorii 307.818; c) dela debitorii în conversiune 124.564; Venitul portof. de titluri 16.435; Venitul imobilelor 82.449; Total Pasiv 37.956.624.

Conturi de ordine: Deponenți de cauțiuni statutare 400.000; Creditori în

țară pentru garanții 89.000; Remitenți de efecte spre incasare 182.090; Deponenți de ipotece și garanții diverse 9.300.000; Angajamente de reescont în conversiune 892.010; Totalul Conturilor de ordine 10.863.100. (12) 1—1

Farkas m. p., director; Simonis m. p., contabil autorizat; Pentru Consiliul de administrație: Dr. Jickeli m. p., R. Göbbel m. p., Dr. Fograscher m. p.

Nr. 224—1936

(25) 2—3

Concurs

Se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în Telegraful Rom., pentru întregirea parohiei vacante de cl. III-a Hașdău, cu filiile Dobăca și Goleș din protopopiatul Hunedoara.

Veniturile parohiale:

1. Locuința parohială corăspunzătoare.
2. Câte 2 mășuri de porumb nesmicurat (măsura à 30 litri), sau prețul pe piață al unei mășuri de porumb smcurat, dela fiecare familie din materă și filii.
3. Stola obișnuită în parohie.
4. Salariul dela stat.

Cererile dn concurs se vor înainta oficiului protopopesc ortodox român al Hunedoarei în termenul indicat.

Candidații vor anexa la cererea de concurs și concesiunea dela Prea V. Consiliu arhiepiscopesc că pot candida la această parohie.

Candidații se vor prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului prtopopesc, în vreo Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a fi cunoscuți de către parohieni.

Hunedoara, 24 Iunie 1936.

Oficiul protopopesc ortodox român al Hunedoarei în înțelegere cu consiliul parohial.

Nicolae Suciu
protopop

Nr. 6217—1936.

3—3

Concurs

La secția de fete a Școalei Normale Ortodoxe „Andrei Șaguna” din Sibiu este vacant cu începere dela 1 Septembrie crt. un post de învățătoare la Școala de aplicație.

Pentru ocuparea acestui post se va ținea la începutul anului școlar concurs, în conformitate cu dispozițiile în vigoare ale Ministerului Instrucțiunii, la Școala Normală „Andrei Șaguna” din Sibiu, secția de fete.

Învățătoarele, care doresc a ocupa acest post, vor înainta cerere până la 15 August crt. Direcțiunii Școalei Nor-

male „Andrei Șaguna” secția de fete Sibiu, cu următoarele documente:

1. Certificat dela Direcțiunea Școalei Normale cu media notelor examenului de capacitate;
2. Certificat dela inspectorul regional cu media notelor obținute la examenul de definitivat;
3. Recomandarea Direcțiunii Școalei Normale unde a învățat.
4. Certificat dela inspectoratul regional de notele obținute la inspecțiile organelor de control în timpul funcționării în învățământ. Media examenului de capacitate și definitivat nu poate fi mai mică de 8.

Sibiu, din ședința secției culturale a Consiliului arhiepiscopesc, ținută la 14 Iulie 1936.

Consiliul Arhiepiscopesc

Nr. 5660.

Notificare oficială

referitoare la primirea în Școala de cântăreți din Sibiu

Școala de cântăreți din Sibiu, înființată din partea Adunării eparhiale a Arhiepiscopiei ortodoxe române de Alba-Iulia și Sibiu înaintate, și așteaptă pe cântăreții bisericilor noastre și conducătorii de cor, și-i înzestrează și cu alte multe cunoștințe religioase și practice, ca să poată desfășura activitatea lor în învățătura pentru albinărit, pomărit și lemnărit, care poate deveni o ocupație laterală profitabilă.

Școala de cântăreți se recomandă atenției foale de credincioși, cari doresc să-și creeze o carieră de viață frumoasă.

Ceice doresc să fie primiți în această școală, pentru anul școlar 1936/37, vor avea să se înainteze până la 1 Septembrie cererile lor Direcțiunii Școalei de cântăreți din Sibiu, însoțite cu următoarele documente:

1. Carte de naștere și certificat de naștere;
2. Certificat școlar (cel puțin 4 clase primare);
3. Certificat de moralitate și recomandare dela parohul locli;
4. Certificat medical, dovedind că nu suferă solicitatorului de boli contagioase și că nu are nici alte defecte corporale.

în tot timpul cât a viețuit, cinstit, cum-pătat, evlavios și vorbăreț.

Lucrarea dlui Stroescu, redactată pe temeiul unei bogate colecții de informații, se poate citi cu interes, în deosebi dacă s'ar omite prolixitățile și măruntele întâmplări cu improvizații de anecdote, adunate într-o atitudine duioasă de îndrăgostit al subiectului, — dar care n'au rost să fie desgropate.

Câteva îndreptări, la o eventuală nouă ediție a cărții de amintiri, n'ar fi de prisos.

Bună oară:

La pag. 31 se spune, că în Oct. 1784 păcurii de moși se adună în pădurea Horasbanya (sic!), unde Vasile Nicolae Ursu (Horia) este proclamat Traian, în înșeles de Impărat al Daciei..

Horasbanya va fi probabil unguerescul Kőröstanya (românește însă e Baia de Criș); dar «pădure» cu numele acesta nu există, ear Horia n'a fost proclamat Traian, nici împărat al Daciei, în nici una din adunările țărănilor răsculați. Titluri de suveran valah i-au dat alții.

La pag. 35: «Acolo, în catedrala dela Blaj, trei zile în șir glasul lui Bărnuz a sunat vajnic ca o trâmbiță din Ceriuri, zguduind până în rărunchi pe cei 40.000 de români...»

Patruzeci de mii de români, în catedrală și un glas sunând timp de trei zile în șir?... Frea e spus pe negândite.

Pe aceeași pagină se înșiră ca religiuni recunoscute și privilegiate pe vremuri în Ardeal: romano-catolică, lutherană, calvină «și încă un rit magyar numit unit». — Va fi poate unitar.

Craiul Munților este înmormântat la umbra gorunului din Tebea (nu din «Corbea», pag. 34).

Rătăcim prea departe, dacă pentru a tălcuri necazurile și suferințele ciobanului nostru din munții Făgărașului, autorul

ne invită (la pag. 45) să facem drumul, cu trenul, până la Valladolid și să cercetăm biblioteca și arhiva spaniolă dela Mănăstirea Simancas, unde se păstrează vestitul pergament, care cuprinde sentința de condamnare a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos. Sentința se reproduce în traducere (pag. 45—48). — Sotim că este un exces de râvnă, dacă nu mai mult, a pune sentința în legătură cu povestirea liberă și familiară a vieții unui muritor distins prin modestie.

La pag. 119, cititorul e rugat să citească de «o mie de ori» capitoul II. De ce tocmai de «o mie de ori», când poate și de două ori ar fi prea de ajuns. Numerotarea ciudată a capitolelor cărții, în care vedem și un capitol cu un singur cuvânt (la pag. 177) — nu face, — pentru o lucrare ce nu vrea să fie umoristică.

Cu aceste mici rezerve, paginile de amintiri despre ciobanul Cârțan pot contribui la luminarea celor ce doresc să cunoască, în amănunțimile ei, o trudită viață de țaran visător și erou în felul lui.

Câte ceva despre căminul cultural și rolul preotului în cadrele lui

de IOAN MIHAIL BRANEA

E regretabil și dureros ce se vede uneori pe satele noastre. Lucruri vechi și podoabe de toată frumusețea se pierd fără de urmă din cauza leneviei unora mulțimiți cu puținul ce-l au și-l văd. Ni se duc bisericuțele de lemn; icoanele afumate dar îmbătrânite în casele oamenilor se aruncă cu inconștiență; cărțile vechi sânt lăsate sub povara prafului ca hrană șoarecilor în podurile bisericilor, școlilor și caselor multora; crucile și troițele învechite în bătaia ploilor cad și se putrezesc; mor veteranii

noștri fără să le avem chipurile; se pierd fotografiile eroilor, frunțașilor și conducătorilor satelor noastre; se putezește în fundul lăzilor portul vechi românesc; se aruncă canele și obiectele casnice ale țărâncii noastre; se pierd lucrurile ieșite din mâna săteanului; se sparg ouăle frumoase încondeiate; se aruncă în foc lăzi bătrâne, blidare, porți încrustate, fiuci de toată frumusețea, scaune, ploști și fluieri ce nu sunt utilizate; se duc covoarele și podoabele decorative românești ce ne fac fală în lumea largă; dispar poeziile, basmele, cântecele, credințele și toată creațiunea poporului nostru; ni se duce aurul amintirilor ce-l mai avem, pentru că nu ne dăm seamă mai de vreme de ceea ce pierdem. Va veni vremea când se va răscoli totul spre a găsi ceva, dar ce păcat că ce-a fost s'a dus fără urmă. Numai atunci ne vom trezi la realitate, atunci vom putea prețul ce-am pierdut. De aceea „toate obiectele câte sânt rare și lămuresc adânc sufletul poporului nostru, să se adune și azi și mâne, și așa mereu, în muzeul ce s'a pus la cale, în el să se citească lămurit sufletul clipelor care s'au stins — sufletul trecutului.”

„E mare lucru când te gândești la înjghebură a unui muzeu, ce să strângi, cum să strângi, cum să orânduiești materialul, cum să-l păstrezi și mai ales cum să-l faci să fie o școală vie pentru locuitorii unui sat. Muzeul nu este un depozit de lucruri vechi, cu lăcate, pe care să-l dai succesorilor în primire, cu sau fără proces verbal de predare. E lăcașul unde se înmănușează trecutul cu prezentul, pentru cultura minții și a sufletului celor ce sânt în viață.”

Ce să strângem?

- I. Ceeace se găsește în pământ: metale, pietre, minerale etc.
- II. Ceeace crește din pământ: plante, copaci, ierburi etc.

Mugur și Voiculescu, op. cit. pag. 73.

În această școală se priesc nu mai fii ai Bisericii noastre, în etate 15 ani împliniți, dar nu trecuți de 30 ani, cari au prestat examenul de primire. Acest examen se va ținea în zilele de 29 și 30 Septembrie.

Elevii vrmiți vor fi obligați să aducă cu sine: două rânduri de schimburi, și haine de pat: saltea cu strășac, șol, perină și cuvertură de pat, 2 șergare, cuțit, furculiță, lingură și ceașcă pentru ceai.

Toți elevii vor locui în Internatul Școalei.

Taxa de întreținere este de Lei 8000 anual, plătită în trei rate: rata primă de Lei 3000 cu ocaziunea înscrierii, rata II Lei 2500 la Crăciun, iar rata din urmă de Lei 2500 la Paști.

Cursurile se vor începe la 1 Octombrie a. c. și durează doi ani de teorie și anul de practică.

După absolvirea cursului se eliberează diploma de de cantor.

Onorata preoțimă e poftită a ceți acest aviz credincioșilor noștri în sfânta biserică în trei Dumineci consecutive și a îndemna părinții cu fii buni să îmbrățișeze frumoasa carieră de cântăreți bisericicești.

Pe lângă aceasta mai dispunem oficiilor parohiale spre știre și conformare următoarele: a) parohiile cari angajează absolvenți ai Școalei de cântăreți din Sibiu să le asigure din casieria parohială și un salariu pe lângă uzufructul sesiei cantorală;

b) cântăreții cu diplomă, din parohiile cu cântări pe bătrâni, să fie angajați ca auxiliari pe lângă vecii cântăreți, având consiliul parohial obligația a le asigura remunerație corespunzătoare și parte la uzufructul sesiei cantorale;

c) la bisericile unde postul de cântăreț devine vacant, nu se va mai putea înregi decât cu absolvenți ai Școalei de cântăreți.

Unde parohiile noastre dispun de numerar și se vor afla tineri săraci dar doritori de-a ajunge cântăreți bisericicești, preoțimea noastră în înțelegere cu consiliul parohial să voteze taxa de întreținere din lada bisericii.

Sibiu, din ședința bisericască ținută la 7 Iulie 1936.

Consiliul arhiepiscopesc

III. Ceeace trăește deasupra pământului: animale, pasări, insecte.

IV. Orce produs al mâinii omenești, vrednic să nu se piardă: o cusătură, o icoană veche, un toiag sculptat, un tron, o furcă, un plug de lemn, o împletitură etc.

V. Orce produs ales al spiritului omenească: poezii, basme, legende etc. Să nu ne speriem că se cer multe. S'o luăm ușor, cu ce ce le avem la îndemână, căuțând, mai ales să stăvilim pierderea obiectelor ce dispar, din neștiință sau cu bună știință.”

Un astfel de muzeu va reprezenta în ansamblu casa țărănească a locului, cu tot ce are ea, cu ornamentele și frumusețile ei, cari uimesc pe mulți. El e oglinda satului, e locul unde se vede de minune toată creațiunea săteanului nostru, unde se întâlnesc cele mai frumoase relicve ale trecutului. Prețind muzeul ne prețuim pe noi dând adevărată valoare comorilor ce le avem.

Muzeului spre a fi atrăgător trebuie să i se dea viață. În vederea acestui scop, obiectele vor fi păstrate în cadrul în care au fost ele în casă, spre a impresiona pe oricine. Cu puțin gust aranjat, el va fi la nivelul unui muzeu sătesc ce face fală ori-cărui sat ce-l are.

Vorbind de muzeu, de podoabele lui, am amintit ceva despre folklor. Cred că e locul potrivit să insist mai mult asupra acestui punct. Spre o mai bună clarificare în ceea ce privește folklorul și culegerea lui, dau cuvânt unui adânc cunoscător în astfel de materie — dlui Mugur. Iată ce zice el: „Culegerea folklorului e o sarcină misionară, ne pierdem toți. Lăsându-l să se piardă, ne pierdem pe noi. E de mirat pasivitatea obștească pentru folklor. Nimeni nu se interesează de această producție a vechei vieți spirituale.

Valeriu Măgureanu: „Muzele sătești”. Rev. cit. pg. 94, Nr. 3.